

مقایسه معنا در زندگی و احساس تنهایی در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی متوسطه اول شهرستان تربت حیدریه

اسما قاسمی طبسی^۱، مهرداد اسدی زاوه^۲، حمید محولاتی^۳، ناهید شبانی^۴، سجاد حسن زاده^۵، زهره حسین زاده چهل سری^۶، فاطمه فیوضی^۷، زری حسن زاده^۸ و زهره سادات موسوی تبار^۹

^۱کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شاندریز مشهد* Asmagsm۷۵@gmail.com

^۲کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه پیام نور بهشهر asadi.mehrdad۷۵@gmail.com

^۳کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی تربت حیدریه

^۴کارشناسی روانشناسی عمومی، دانشگاه پیام نور تربت حیدریه

^۵کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد کاشمر ravankav.h@gmail.com

^۶کارشناسی روانشناسی دانشگاه بیرجند ezhrehosseinzad۸@gmail.com

^۷دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان شهید هاشمی نژاد fiuzi.teacher ۷۸@gmail.com

^۸کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد تربت حیدریه

^۹کارشناسی ارشد مشاوره و راهنمایی، دانشگاه آزاد نیشابور

چکیده

هدف پژوهش حاضر مقایسه معنا در زندگی و احساس تنهایی در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی متوسطه اول شهرستان تربت حیدریه بود. روش این پژوهش علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری این پژوهش، دانش آموزان متوسطه اول شهرستان تربت حیدریه در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود که از هر گروه تعداد ۱۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های معنا در زندگی، احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت استفاده شد. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره تحلیل شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که میانگین نمرات جستجوی معنا و وجود معنا در زندگی در گروه اعتیاد به اینترنت کمتر از میانگین نمرات افراد عادی است. همچنین میانگین نمرات احساس تنهایی در گروه اعتیاد به اینترنت بیش تر از میانگین نمرات افراد عادی است.

واژه‌های کلیدی: معنا در زندگی، احساس تنهایی، نوجوانان، اعتیاد به اینترنت

۱- مقدمه

شبکه جهانی اینترنت، یکی از مهم‌ترین نوآوری‌هایی است که بعضی از نظریه‌پردازان برای تأکید بر اهمیت آن، تأثیرات این بزرگراه عظیم اطلاعاتی را مشابه با تأثیرات اختراع چاپ بر زندگی انسان‌ها ذکر کرده‌اند (محسنی، ۱۳۸۰). اینترنت رسانه‌های جدید با ماهیتی متفاوت از رسانه‌های پیش از خود است و در عین حال تقریباً همه آن رسانه‌ها را در خود دارد. اینترنت با خود تغییرات اجتماعی به همراه می‌آورد و این تغییرات بیش از همه در میان نوجوانان و جوانان که بیشترین تعداد کاربران اینترنت را تشکیل می‌دهند، رخ می‌دهد. اینترنت در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ در ایران رشدی حدود ۲۵۰۰ درصد داشته است. این وضعیت امکان ایجاد یک نسل را در ایران مطرح می‌کند، نسلی که در سال‌های نوجوانی با تکنولوژی‌های نوین ارتباطی آشنا شده و در حال حاضر به سمت سنین میان‌سالی حرکت می‌کند (خواجه‌وی و حیدری، ۱۳۹۸).

دسترسی به اینترنت، پدیده‌ای رو به گسترش است و هر روز تعداد بیشتری از افراد در زمره استفاده‌کنندگان اینترنت قرار می‌گیرند. اینترنت در همه جا حضور دارد: در خانه، مدرسه، و حتی در مراکز خرید. طبق برآورد صورت گرفته، در سال ۱۹۸۱، ۶۶ میلیون نفر از مردم آمریکا به اینترنت دسترسی داشته که در سال ۱۹۹۹ شمار آنها به ۸۳ میلیون بالغ گردیده است (بیگز، ۲۰۰۰). در بین کاربران اینترنت، نوجوانان و جوانان بیشترین استفاده را از آن دارند. نتایج تحقیقات انجام شده در ایالات متحده نشانگر آن است که استفاده از اینترنت در میان جوانان، بیش از هر گروه سنی دیگری است (بولن و هاره، ۲۰۰۰: ۵). کودکان نیز گروه سنی دیگری هستند که استفاده وسیعی از اینترنت دارند. در سال ۲۰۰۵، بیش از ۷۷ میلیون کودک وارد فضای سایبر شده‌اند (غمامی، ۱۳۸۴: ۴۵).

اینترنت نیز مانند هر تکنولوژی دیگر همراه با فواید بسیاری که در راستای پیشرفت جوامع دارد پیامدها و آثار نامطلوبی را نیز به همراه می‌آورد. با پیشرفت اینترنت اگرچه هر لحظه امکان برقراری رابطه با دوستان وجود دارد اما جنبه‌های منفی این ابزار جدید در حال ظهور است. برای مثال رفتارهای اعتیادآور با افزایش استفاده از اینترنت افزایش یافته است (داگ و موتک، ۲۰۱۷، جو، نا و کیم، ۲۰۱۸، شو، ۲۰۱۸، یانگ، ۱۹۹۹). همزمان با دسترسی روزافزون و گسترده افراد به اینترنت، شاهد نوع جدیدی از اعتیاد یعنی اعتیاد اینترنتی هستیم که موضوع رو به رشد عصر اطلاعات است.

پرفسور یانگ استادیار پیشین دانشکده روانشناسی برادفورد از اولین کسانی است که استفاده بیش از حد به اینترنت را در گروه اعتیاد قرار داد. مطالعات او در سال ۱۹۹۴ با بررسی در رفتار بیش از ۵۰۰ استفاده‌کننده از کامپیوتر انجام شد (خواجه‌وی و حیدری، ۱۳۹۸). همانند تمامی انواع دیگر اعتیاد، اعتیاد به اینترنت نیز با علائمی همراه است همچون، اضطراب، افسردگی، کج خلقی، بی‌قراری، تفکرهای وسواسی، کناره‌گیری، اختلالات عاطفی، و ازهم‌گسیختگی روابط اجتماعی. از طرفی، در عین حال که روابط افراد (به ویژه کودکان و نوجوانان) در جهان مجازی افزایش می‌یابد، در مقابل از دامنه روابط آنان در جهان واقعی کاسته می‌شود و احتمال افت عملکرد آموزشی آنان نیز بالا می‌رود (سامسون، ۲۰۰۵: ۲). و این رفتارهای اعتیادی به صورت روزافزونی در حال تبدیل شدن به یکی از مشکلات سلامتی است (کاس و لویز فرناندز، ۲۰۱۶: ۲). اعتیاد به اینترنت را

1 internet

2 technology

3 Biggs

4 Bullen and Harre

5 Duke and Montang

6 Jo, Na and Kim

7 Shao

8 Young

9 addiction

1 Bradford 0

1 Samson 1

1 Koss and Lopez Frenandes 2

می‌توان به عنوان نوعی استفاده از اینترنت که می‌تواند مشکلات روانشناختی، اجتماعی، درسی یا شغلی در زندگی افراد ایجاد کند، تعریف کرد (راتس، ۱۹۹۵). تعاریف متعددی در رابطه با اعتیاد به اینترنت ارائه شده است. شاخصه‌های مهم در این رابطه ناتوانی یک فرد برای کنترل خود در استفاده از اینترنت، احساس اجبار در آنلاین بودن که در نهایت منجر به احساس تنش در صورت عدم استفاده و ایجاد اختلال در زندگی روزمره می‌شود (یانگ، ۱۹۹۹). محققان بر این باورند امروزه موضوع شیوع اعتیاد به اینترنت در جوانان، می‌تواند به منزله بحران جدی در زندگی فردی اجتماعی آنان مورد بحث قرار می‌گیرد (علوی، جنتی فرد، مرآئی و رضاپور، ۲۰۱۰: ۸۹). در این ارتباط بیان شده است که محیط‌های آموزشی نظیر دبیرستان‌ها و دانشگاه‌ها محل مناسبی برای اعتیاد به اینترنت است. اعتیاد به اینترنت شامل اعتیاد به اتاق‌های گفتگو،^۴ هرزه‌نگاری^۵ و قمار بر خط^۶ که می‌تواند زمینه تخریب سلامت روابط، احساسات و در نهایت روح روان افراد را فراهم نماید (نیک بخت، پارسا و سیف، ۲۰۰۵: ۵).

از دیدگاه رفتاری - شناختی، نشانه‌های اختلال شامل افکار وسواسی^۷ درباره اینترنت، کنترل تکانه^۸ ضعیف، ناتوانی در متوقف کردن استفاده از اینترنت و مهم‌تر از همه، این باور که اینترنت تنها دوست فرد است، می‌باشد. علاوه بر این، در موقعی که تماس برقرار نیست، به فکر اینترنت بودن، پیش‌بینی تماس بعدی با آن و صرف مخارج زیاد درباره اینترنت و کارهای مربوط به آن نیز نشانه‌های دیگر این اختلال هستند. مشکل عمده دیگر، جدا کردن فرد از دوستان خود به نفع دوستان اینترنتی است و در نهایت نوعی احساس گناه^۹ درباره استفاده از اینترنت و دروغ‌گفتن به دوستان درباره وقت صرف‌شده و به صورت سری نگهداشتن آن، از نشانه‌های دیگر این اختلال هستند. این افراد درحالی که می‌دانند کارشان از نظر اجتماعی مورد پسند نیست، نمی‌توانند آن را متوقف کنند. چراکه به خودارزشی کمتر و در نتیجه نشانه‌های بیشتر می‌انجامد (امیدوار و صارمی، ۱۳۸۱: ۵۲).

محققان زیادی چون بی (۲۰۱۷)، داگ و موتک (۲۰۱۷) دریافتند که اعتیاد به اینترنت پیامدهای منفی در کارکردهای روزمره و سلامت روان دارد. استفاده بیشتر از اینترنت با افزایش تنهایی، افسردگی و عقب نشینی از زندگی واقعی رابطه دارد (دالبوداک، اورن، آلدمیر، کوسکن، اوگرولا و ایلدریم، ۲۰۱۳). ویندهام^۱ (۲۰۰۸) نیز در تحقیقی رابطه میان درگیری روابط اینترنتی و تغییرات روانشناختی را بر روی ۶۱۴ نفر دانش آموز، پس از استفاده مداوم ۳۵ ماهه از اینترنت مورد بررسی قرارداد. پس از پایان این پروژه افت تحصیلی، رفتارهای پرخطر و انزوای اجتماعی در آزمودنی‌ها به وضوح دیده شد. گروهول^۲ (۱۹۹۹) در توضیح این مسئله که چرا مردم به گونه‌ای اعتیادآور از اینترنت استفاده می‌کنند، معتقد است که علت گرایش افراد به استفاده اعتیادآور از اینترنت، تمایل آنها به دوری‌گزیدن از مشکلاتی است که در زندگی شخصی با آنها مواجه‌اند. به عبارتی، افراد برای اینکه از دست مشکلات زندگی فرار کنند، به اینترنت روی می‌آورند. معتادان اغلب یک "زندگی دوم" و یا مفرحی را برای "فراموش کردن مشکلاتشان در هنگام آنلاین بودن ایجاد می‌کنند، درست مانند احساس کرختی و مستی که افراد معتاد به الکل در هنگام نوشیدن الکل گزارش می‌دهند" (مرکز منابع آموزش جنسی، ۲۰۰۳: ۳). یونگ (۱۹۹۶) نیز در تحقیقات خود دریافت ۵۸ درصد دانش‌آموزان پس از استفاده بیش از حد اینترنت در عادت‌های مطالعه خود دچار افت شدید شدند و نمرات آنها بطور قابل ملاحظه‌ای کاهش و میزان غیبت‌های این دانش‌آموزان افزایش یافت. اگر چه به دلیل قابلیت‌های زیاد، اینترنت به

1	Rots	3
1	chat room	4
1	pornograohy	5
1	online	6
1	obsessive thoughts	7
1	impulse control	8
1	feel guilty	9
2	Dalbudak,Evren,Aldemir,Coskun,Ugurlu and Yildrim	10
2	Windham	1
2	Grohol	2

عنوان یک ابزار ایده‌آل آموزشی شناخته شده است، اما متأسفانه دانش‌آموزان بجای انجام فعالیت خلاقانه، اغلب در سایت‌های نامربوط، اتاق‌های گپ، سرویس‌های دوستی اینترنتی به گشت و گذار می‌پردازند و با نرم‌افزارهای بازی اینترنتی سروکار دارند. کرات^۳ در تحقیق خود در سال ۱۹۹۹ به این نتیجه رسید که نوجوانانی که از تماس‌های اجتماعی کناره‌گیری می‌کنند، از اینترنت به عنوان ابزاری برای فرار از واقعیت استفاده می‌کنند (لیم، بی، یانگ و کیم، ۲۰۰۴).

از متغیرهای حائز اهمیت در طول زندگی نوجوانان به احساس تنهایی می‌توان اشاره کرد و تاثیر زیاد این متغیر در تحقیقات پیشین نباید غافل شد. احساس تنهایی تجربه ناخوشایند مانند تفکر فرد مبنی بر تمایز بودن از دیگران است که با مشکلات رفتاری مانند اندوه، عصبانیت و افسردگی همراه بوده و انتظارات و آرزوها را در روابط اجتماعی نشان می‌دهد و در رفتارهایی مانند اجتناب از تماس با دیگران نمود می‌یابد (صالحی و سیف، ۱۳۹۰). پیلا و پرلمن^۴ (۱۹۸۳) احساس تنهایی را یک حالت روانشناختی ناشی از نارسایی‌های کمی و کیفی در روابط اجتماعی می‌دانند. این احساس در موقعیت‌هایی که روابط هیجان‌انگیز کمتر از میزان دلخواه فرد است یا صمیمیت مورد نیاز او تحقق نمی‌یابد، بروز می‌کند و ممکن است در هر سنی رخ دهد و تجربه شود (رحیم زاده، پوراعتماد، عسگری و حجت، ۱۳۸۹). بین احساس تنهایی یک نوجوان در حال رشد و انتقال به دوره بزرگسالی با احساس تنهایی بزرگسالی که همسرش را از دست داده، تفاوت‌های کیفی وجود دارد (دی توماسو و بارن، ۲۰۰۴).

در همین راستا می‌توان گفت که یکی دیگر از مواردی که تاثیر زیادی بر اعتیاد به اینترنت دارد معنا در زندگی است. معنای زندگی^۵ به عنوان هدفمند بودن و سازمان یافته بودن و یافتن حس ارزشمندی در زندگی فرد تعریف می‌شود (آبیتا، ۲۰۱۵). استگر، روبینسون و رولتیج^۶ (۲۰۱۵)، استگر، مارتین و ریکارد^۷ (۲۰۱۴). بر اساس نظریه‌های مختلف، دو بعد عمده از احساس معنا، شامل وجود معنا^۸ و جستجوی معنا^۹ استخراج شده است. وجود معنا میزانی است که فرد زندگی خود را مهم، معنادار و قابل فهم می‌داند (استیگر، ۲۰۱۲) و جستجوی معنا عبارت از تلاش و کاوش فعالانه دانش آموز به منظور درک معنا، اهمیت و هدف است (استیگر، فیزر و زکانینا^{۱۰}، ۲۰۰۸).

در پژوهشی نشان داده شده است که جستجوی معنا با افزایش سن کاهش می‌یابد و وجود معنای بالاتری را گزارش می‌کند (استگر، اویشی و کسیر^{۱۱}، ۲۰۱۱). برخی جستجوی معنا را تسهیل کننده تحول نوجوان می‌دانند (برسای^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۲). مطالعات برسای و همکاران (۲۰۱۱) بر روی نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال نشان می‌دهد جستجو برای معنا بیشترین سهم را در تعیین رفتار نوجوانان دارد. وجود و جستجوی معنای زندگی پیشبین معناداری از میزان کمتر رفتارهای خشونت آمیز، رفتار ضد اجتماعی و بی مسئولیتی تحصیلی/کاری در میان نوجوانان بود. ابعاد معنا در زندگی احتمال مشارکت کمتر نوجوانان در این دسته رفتارها را در آینده پیش بینی می‌کند. از جمله این رفتارها می‌توان به انواع اعتیاد از جمله اعتیاد به اینترنت اشاره کرد. می‌توان حدس زد فقدان معنا در زندگی، تمایل افراد به ورود به فضای مجازی را تسریع می‌کند (قنبری، عسکرزاده، احمدی و دیوسالار، ۲۰۱۸).

2	Kraat	3
2	Lim, Bae, Young and Kim	4
2	Pilla & Perlman	
2	Meaning of life	6
2	Abita	7
2	Steger and Robinson and Rothman	
2	Steger and Martin and Richardson	
3	Existence of meaning	0
3	Search for meaning	1
3	Steger and Fizzer and Zkanina	2
3	Steger and Oshi and Casper	3
3	Bersay	4

اعتیاد به اینترنت امروزه به عنوان یکی از اعتیاد های نوین در میان نوجوانان مطرح شده است و تاثیر زیادی بر جوانب زندگی آنان دارد. از آنجایی که نوجوانی دوره مهم در تشکیل احساس معناست و احساس تنهایی نیز نقش زیادی در ایجاد مشکلات بعدی در نوجوانی دارد پس از بررسی به این نتیجه رسیدیم که احساس معنا در زندگی و احساس تنهایی را در دو گروه دارای نوجوانان اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی مورد بررسی قرار بدهیم.

بیان مساله

داشتن معنا در زندگی سبب می شود تا فرد به سمت هدفمند بودن حرکت کند و کمتر درگیر مسائل پوچ و بی هدف گردد (استگر و همکاران، ۲۰۱۰). از مواردی که نوجوانان ممکن است به علت نداشتن معنا در گیر آن شوند - به علت دسترسی راحت به آن - اعتیاد به اینترنت است. احساس تنهایی در تمام سنین تاثیر زیادی بر زندگی افراد می گذارد افسردگی ناشی از این احساس سبب می شود برای فرار از این حس افراد خود را مشغول کارهای زیادی بکنند، از جمله اختصاص اوقات زیادی در اینترنت و شبکه های مجازی (زربخش، راشد و خدای، ۱۳۹۱). همین موضوع سبب گشت تا متغیر اعتیاد به اینترنت به عنوان متغیر مستقل و متغیرهای احساس معنا در زندگی و احساس تنهایی را به عنوان متغیر وابسته مورد بررسی قرار دهیم و از آنجایی که این متغیرها تاثیر زیادی بر گروه سنی نوجوان دارد متغیر گروه سنی نوجوانان و شهرستان تربت حیدریه را به عنوان متغیر کنترل در نظر بگیریم و این سوال مطرح گشت آیا بین نوجوانان عادی و نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت در معنا در زندگی و احساس تنهایی تفاوت معناداری وجود دارد؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

از نظر اجتماعی، نوجوانی دوره ی آماده سازی فرد برای پذیرش نقش های آتی به عنوان یک بزرگسال است. شاید بتوان نوجوانی را دوره ای از فراخوانی زندگی در نظر گفت که طی آن بیش تر خصوصیات اجتماعی، روانی، شناختی و زیستی تغییر می یابند. به همین دلیل افراد در این مرحله ی سنی در معرض بسیاری از مشکلات رفتاری و روانی قرار می گیرند. در واقع در دوره ی نوجوانی نسبت به دوران کودکی ضعف در تصمیم گیری (در حوزه هایی مانند تحصیل، روابط با جنس مخالف و مصرف مواد)، نتایج منفی تری را در پی دارد و هم چنین نوجوانان نسبت به کودکان در تصمیمات و نتایج کارهای خود بیش تر مسئول هستند. در مجموع می توان مشکلات نوجوانان را در حوزه های مشکلات بدنی، شخصیتی، مشکلات با خانواده، مدرسه و تحصیل، مشکلات در برقراری روابط بین فردی خصوصاً با جنس مخالف و بالاخره مشکلات در حوزه ی انتخاب شغل و رشته ی تحصیلی مطرح نمود. به دلیل میزان و تنوع مشکلات نوجوانی است که توجه به این دوره و برنامه ریزی مناسب برای پیشگیری از خطرات احتمالی در سطح خانواده و اجتماع، بیش از هر دوره از زندگی حایز اهمیت است (غزایی، ۱۳۸۷). با توجه به شیوع ویروس کرونا و مجازی شدن آموزش رسمی، استفاده روزانه از اینترنت در میان دانش آموزان افزایش یافته است و ضرورت بررسی میزان وابستگی به اینترنت در بین این قشر احساس می شود. همچنین با توجه به رابطه معنادار اعتیاد به اینترنت و کاهش عملکرد تحصیلی و بروز رفتارهای ناپهناجر در بین دانش آموزان اهمیت این پژوهش احساس می شود (تمنایی فرد، صدیقی و گندمی، ۱۳۹۲). مطالعات جامعی در زمینه ی اعتیاد به مواد مخدر صورت گرفته است ولی مطالعه اعتیاد به اینترنت به فراموشی سپرده شده است (نستلر، ۲۰۱۳). از دیگر دلایل اهمیت ضرورت بررسی اعتیاد به اینترنت نتیجه مجموعه پیچیده ای از عوامل شخصیتی، شناختی، هیجانی و انگیزشی است (واحدی، اله دادی و غلامی، ۱۳۹۸). مطالعه ای که کرات و همکارانش در سال ۱۹۹۸ انجام دادند نشان داد استفاده بیش از حد از اینترنت انسان ها را از جامعه و ارتباط واقعی دور می کند و با حذف تعاملات اجتماعی و تسلط بر زندگی افراد می تواند موجبات احساس تنهایی در نهایت افسردگی را فراهم آورد.

پیشینه تحقیق

هدف پژوهش محسنی لیش (۱۳۹۹) بررسی رابطه احساس تنهایی و رضایتمندی از زندگی با گرایش به اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان دختر متوسطه ی دوم شهرستان سیاهکل بود. نتایج نشان داد که بین رضایت از زندگی با اعتیاد به اینترنت و همچنین احساس تنهایی ارتباط منفی وجود داشت همچنین

بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت ارتباط مثبت وجود داشت. سن و جنس، استفاده از سرویس های اینترنتی یاهو و فیس بوک و استفاده از اینترنت در منزل نیز بر اعتیاد به اینترنت تاثیر مثبت داشتند. نتیجه گیری : ارتباط بین اعتیاد به اینترنت، احساس تنهایی و رضایت از زندگی در این پژوهش نشان داده شد. برای جلوگیری از ایجاد عوارض، استفاده کنترل شده از اینترنت برای افراد توصیه می شود.

هدف پژوهش رضایی کلانتری و افتخاری کنزرکی (۱۳۹۸) بررسی رابطه بین احساس تنهایی و سلامت روان با اعتیاد به اینترنت دانش آموزان پسر مقطع اول متوسطه شهر ساری ۱۳۹۷-۱۳۹۶ بود. نتایج نشان داد که بین احساس تنهایی و سلامت روان با اعتیاد به اینترنت دانش آموزان رابطه دارد. بین مولفه های احساس تنهایی و سلامت روان با اعتیاد به اینترنت دانش آموزان رابطه وجود دارد. و همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نیز حاکی از آن است که سهم هر یک از مولفه های احساس تنهایی و سلامت روان در پیش بینی اعتیاد به اینترنت دانش آموزان متفاوت است. چنانچه تنهایی رمانتیک ۰/۱۹، علائم افسردگی ۰/۲۵ به ترتیب بیشترین سهم در پیش بینی اعتیاد به اینترنت دانش آموزان داشتند. نتیجه این که اعتیاد به اینترنت می تواند احساس تنهایی و سلامت روان دانش آموزان را تهدید نماید. ضروری است در زمینه استفاده مناسب از اینترنت، فواید و مضرات دنیای مجازی اینترنت، فرهنگ سازی و آموزش صحیح در سطح خانواده و جامعه انجام شود.

هدف پژوهش محمدی (۱۳۹۷) شناسایی رابطه بین احساس تنهایی و هراس اجتماعی در پیش بینی گرایش به اعتیاد به اینترنت در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بود. نتایج پژوهش نشان داد که بین احساس تنهایی و هراس اجتماعی با اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت معنادار وجود دارد، همچنین متغیرهای احساس تنهایی و هراس اجتماعی توانایی پیش بینی گرایش به اعتیاد به اینترنت را دارند.

پژوهش بشکار، سعیدی، آبروش و بارک زهی (۱۳۹۶) به منظور بررسی رابطه معنای زندگی با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان پرستاری دانشکده علوم پزشکی شهرستان ایرانشهر انجام پذیرفت. پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین معنای زندگی با اعتیاد به اینترنت دانشجویان پرستاری دانشکده علوم پزشکی ایرانشهر رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد؛ یعنی میزان اعتیاد دانشجویان پرستاری به اینترنت باعث تغییراتی در معنای زندگی آنها خواهد شد. تیجه کلی تحقیق نشان داد رفتاری وسواسی یا آرزوی برقراری پیوند یا حتی نمودی از انتقال یا بازتاب روابط و یا رفع نیاز با اینترنت با تلاش در یافتن معنایی برای زندگی رابطه دارد.

پژوهش رجب زاده، نجار اصل، شهباز مقدم و پوراکبران (۱۳۹۵) به منظور بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت با احساس تنهایی و سلامت عمومی در دانشجویان دختر انجام گرفت. نتایج این پژوهش نشان داد که بین اعتیاد به اینترنت با سلامت عمومی و احساس تنهایی رابطه وجود دارد و بین احساس تنهایی با سلامت عمومی نیز رابطه وجود دارد. به این معنی که هر چه دانشجویان اعتیاد به اینترنت بیشتری داشته باشند سلامت روان آن ها بیشتر در خطر بوده و احساس تنهایی بیشتری می کنند.

هدف پژوهش وانگ، وانگ، یان، سی، ژان^۵ و همکاران (۲۰۲۰) بررسی رابطه میان احساس تنهایی و افسردگی با نقش واسطه ای اعتیاد به بازی های اینترنتی، استفاده از شبکه های اجتماعی و استفاده کلی از اینترنت بود. نتایج نشان داد که اعتیاد به اینترنت و بازی های اینترنتی در رابطه ی میان احساس تنهایی و افسردگی نقش واسطه ای دارد.

در پژوهش ژانگ، تیان، سوی، ژانگ، شی^۶ و همکاران (۲۰۱۸) با عنوان رابطه بین حمایت اجتماعی، احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان چینی، نتایج نشان داد که میان حمایت اجتماعی و اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معنادار و بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت معنادار وجود دارد.

آلن^۷ (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان استفاده از اینترنت و احساس تنهایی با بررسی و مقایسه ۴۷ زن و مرد جوان نشان دادند که بین استفاده از اینترنت و میزان احساس تنهایی در جوانان دختر و پسر رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

3 Wang, P., Wang, J., Yan, Y., Si, Y., Zhan, X

3 Zhang, 6 SH., Tian, Y., Sui, YI., Zhang, D., Shi

کاستا، ترانکوسو، پاردو، ویلار و سان (۲۰۱۴)^۸ در پژوهشی با عنوان احساس تنهایی در نوجوانان معتاد به اینترنت به بررسی ۵۴ نوجوان با میانگین سنی ۱۵/۳۸ نشان دادند که با افزایش شدت اعتیاد به اینترنت میزان احساس تنهایی نیز افزایش می‌یابد. کاتن، اندرسون و مک کالوق (۲۰۱۳)^۹ در پژوهشی با عنوان استفاده از اینترنت و احساس تنهایی با بررسی ۲۰۵ نفر از افراد جوان و نوجوان نشان دادند که هرچه میان استفاده از اینترنت بیشتر باشد میزان احساس تنهایی نیز بیشتر خواهد بود. هامپتون (۲۰۰۹)^{۱۰} پژوهشی با عنوان انزوای اجتماعی و فناوریهای جدید نشان دادند که استفاده از فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی همچون تلفن همراه و اینترنت باعث انزوای اجتماعی نمی‌شوند بلکه این فناوری‌ها باعث درگیری یا مشارکت اجتماعی آن‌ها می‌شوند. کاربران اینترنت از طریق انتشار عکس‌ها و مطالب خود در شبکه‌های اجتماعی مجازی، پیوندهای صمیمانه‌ای با دوستان خود برقرار می‌سازند و از این طریق میزان روابط اجتماعی کاهش می‌یابد و در نتیجه احساس تنهایی و انزوای اجتماعی افزایش می‌یابد.

روش پژوهش

نوع پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ روش از نوع توصیفی-مقایسه‌ای می‌باشد که روی دوگروه از بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی متوسطه اول شهرستان تربت حیدریه انجام شد. جامعه آماری این پژوهش، دانش آموزان متوسطه‌ای اول شهرستان تربت حیدریه در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. با توجه به حجم جامعه آماری (۷۱۰۶)، ۲ مدرسه به صورت در دسترس از میان ۳۸ مدرسه دخترانه و پسرانه متوسطه اول شهرستان تربت حیدریه انتخاب شد و سپس ۳۳۰ نفر از این دو مدرسه به صورت داوطلبانه انتخاب کردیم و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت را به ۳۳۰ نفر از دانش‌آموزان دادیم، سپس ۱۰۰ نفر از دانش‌آموزانی که نمره پرسشنامه اعتیاد به اینترنت آن‌ها بالاتر از ۷۰ بود (دارای اعتیاد به اینترنت) انتخاب کرده و به آن‌ها جهت تکمیل تحقیق پرسشنامه‌های احساس تنهایی و معنا در زندگی را ارائه کردیم و سپس ۱۰۰ نفر از دانش‌آموزانی که نمرات آزمون اعتیاد به اینترنت آن‌ها عدد کمتر از ۴۰ (افراد عادی) بود دو پرسشنامه احساس تنهایی و معنا در زندگی را تکمیل نمودند (دلاور، ۱۳۸۵).

یافته‌ها

جدول (۱-۳): میانگین و انحراف معیار سن شرکت‌کنندگان به تفکیک گروه

متغیر	گروه اعتیاد به اینترنت		افراد عادی	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
سن	۱۴/۱۷	۰/۸۹	۱۴/۱۸	۰/۹۲

با توجه به جدول (۱-۳)، در گروه اعتیاد به اینترنت، میانگین سن شرکت‌کنندگان در پژوهش ۱۴/۱۷ سال با انحراف معیار ۰/۸۹ بود و در گروه افراد عادی، میانگین سن شرکت‌کنندگان در پژوهش ۱۴/۱۸ سال با انحراف معیار ۰/۹۲ بود.

جدول (۲-۳): فراوانی و درصد جنسیت شرکت‌کنندگان در پژوهش به تفکیک گروه

جنسیت	گروه اعتیاد به اینترنت		افراد عادی	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
مرد	۹۱	۹۱/۰۰	۹۳	۹۳/۰
زن	۹	۹/۰۰	۷	۷/۰۰

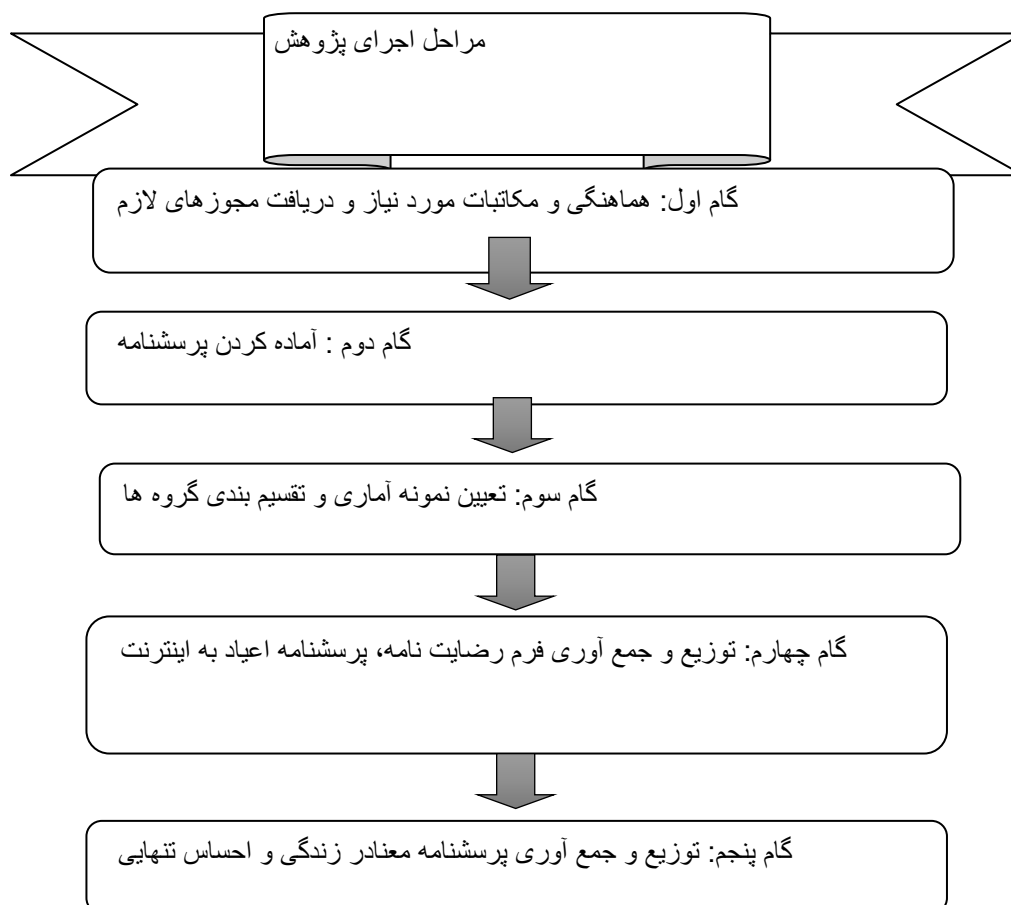
جدول بالا تعداد و درصد جنسیت شرکت‌کنندگان در پژوهش را به تفکیک گروه نشان می‌دهد.

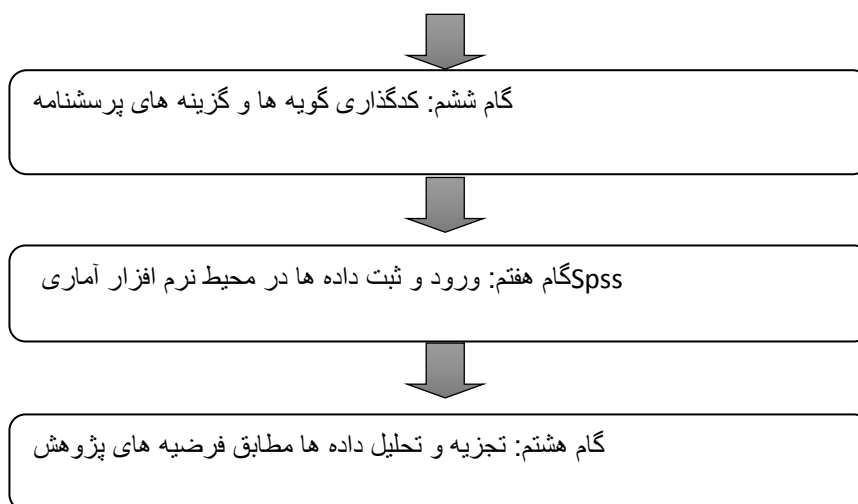
- 3 Allen, M. M. 7
 3 Costa, J. M., Roncoso, E. S., Pardo, M., Villar, F., San, L.
 3 Cotton, S. R., Anderson, W. A., McCullough, B. M.
 4 Hampton, K. 0

روش اجرای پژوهش

پس از تهیه و تدوین پرسشنامه، نخستین گام در گردآوری اطلاعات تعیین چگونگی توزیع و جمع آوری پرسشنامه بود. بازه زمانی تکمیل کردن پرسشنامه‌ها مهر و آبان سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. از آنجا که پاسخ دهندگان در دو مدرسه بودند و نیز پراکندگی کم و نیز منطقه جغرافیایی‌شان محدود بود؛ از روش توزیع مستقیم استفاده شد و پرسشنامه‌ها به صورت مستقیم تحویل پاسخ دهندگان گردید و نیز پس از تکمیل اعاده شد. از آنجا که این روش مستلزم صرف وقت زیادی است، از سه نفر همکار کمک گرفته شد. در این راستا، نخست جلسات توجیهی برای آشنایی همکاران گروه تحقیقی و ایجاد هماهنگی‌های لازم برگزار شد. سپس نمونه آماری به صورت تصادفی ساده به سه گروه مساوی تقسیم شدند. مسئولیت توزیع و تحویل پرسشنامه‌ها در هر گروه به یک نفر محول شد. هم چنین به هر نفر از افراد گروه تحقیقی مأموریت داده شده بود که با رعایت احترام، ضمن جلب اعتماد و ترغیب پاسخ دهندگان به تکمیل پرسشنامه، زمینه لازم را برای مشارکت حداکثری آن‌ها فراهم آورند.

در صورتی که بعضی از آزمودنی‌ها به دلایل شخصی انگیزه لازم و یا وقت و حوصله مناسب برای تکمیل پرسشنامه نداشتند از آنها خواسته شد تا این کار را در وقت و زمانی مناسب دیگری انجام دهند. در مراجعه بعدی برای جمع آوری پرسشنامه‌های تکمیل شده و مواجهه با عدم اجابت؛ با رعایت حقوق آزمودنی‌ها و مراعات احترام؛ متناسب با شرایط و در صورت نیاز مجدداً نسخه‌ای دیگری از همان پرسشنامه در اختیار آزمودنی‌ها قرار داده شد و از آنها دعوت مجدد به همکاری و مشارکت سازنده به عمل می‌آمد. علی‌رغم این که توزیع و جمع آوری پرسشنامه‌ها به صورت مستقیم مستلزم صرف وقت و هزینه‌های زیادی است ولی به سبب ملاقات رو در رو و نیز ایجاد جو اعتماد و فضای دوستانه و صمیمانه و نیز برانگیخته شدن بهتر آزمودنی‌ها و دقت آنها در تکمیل پرسشنامه‌ها؛ خوشبختانه نسبت پاسخ دهی به پرسشنامه‌ها، مشارکت ۹۵ درصدی پاسخ دهندگان را به همراه داشت (شکل ۳-۱).

شکل ۳-۱: مراحل اجرای پژوهش

ملاحظات اخلاقی

جهت رعایت مسائل اخلاقی و انسانی به کلیه شرکت کنندگان این اطمینان داده شد که تمام اطلاعات پرسشنامه ها نزد محقق محفوظ خواهد ماند و فقط از نتایج کلی بهره برداری خواهد شد. شرکت آزمودنی‌ها در پژوهش به صورت داوطلبانه و با رضایت کامل بود. پس از توضیح طرح، آزمودنی‌ها فرم رضایت و نیز پرسشنامه های مربوط را تکمیل کردند. تمامی اقداماتی که می‌بایست در طی پژوهش توسط نمونه‌های پژوهش انجام شود به تفصیل برای آزمودنی‌ها توضیح داده شد. اطلاعات لازم درباره ماهیت و نحوه اجرای پژوهش، نکات ضروری جهت شرکت در پژوهش، به صورت شفاهی به آزمودنی‌ها ارائه داده شد

۱- تمام افراد با حداکثر دقت، پرسشنامه ها را تکمیل کردند و با محقق به نحو مطلوب همکاری داشتند

۲- شرایط اجرای آزمون ها برای تمام شرکت کنندگان یکسان بود.

پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌های تکمیل شده، نخست هر کدام از پرسشنامه‌ها، پرسش‌ها و نیز پاسخ‌های هر پرسش بر اساس ویژگی‌های مقیاس اسمی شماره گذاری شده و مجموعه داده‌های مربوط به ویژگی‌های فردی، تصویر بدنی و اضطراب اجتماعی و زیر بخش‌های آن به طور جداگانه طبقه بندی و به منظور انجام عملیات آماری در محیط داده‌ها در نرم افزار بسته آماری علوم اجتماعی SPSS ثبت گردید؛ سپس داده‌ها با استفاده از شیوه‌های آمار توصیفی (محاسبه شاخص‌های فراوانی و درصد فراوانی) و استنباطی (تحلیل واریانس) مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت و در پایان آزمون فرضیه‌های آماری در سطح $P < 0.05$ انجام شد.

یافته‌های توصیفی

هنگامی که توده‌ای از اطلاعات کمی برای تفسیر، گردآوری می‌شود، ابتدا لازم است به صورت قابل فهم سازماندهی و خلاصه شوند، به همین منظور آمار توصیفی به کار برده می‌شود (دلاور، ۱۳۹۸). برای تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده ابتدا به توصیف داده‌ها با استفاده از روش آمار توصیفی پرداخته می‌شود. بر این اساس خلاصه‌ای از شاخص‌های توصیفی (میانگین و انحراف معیار) برای متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

جدول (۴-۱): میانگین و انحراف معیار نمرات معنا در زندگی و احساس تنهایی به تفکیک گروه

متغیر	گروه‌ها	حجم نمونه	میانگین	انحراف معیار
وجود معنا	گروه اعتیاد به اینترنت	۱۰۰	۱۹/۲۰	۵/۲۷
	عادی	۱۰۰	۲۱/۸۷	۴/۸۶

جستجوی معنا	گروه اعتیاد به اینترنت	۱۰۰	۱۹/۵۳	۵/۱۴
احساس تنهایی	گروه اعتیاد به اینترنت	۱۰۰	۴۳/۵۳	۱۱/۷۶
	عادی	۱۰۰	۲۱/۴۳	۵/۲۲
	عادی	۱۰۰	۳۹/۰۷	۱۲/۰۹

جدول (۱-۴): میانگین و انحراف معیار خرده مقیاس ها و نمره کلی معنا در زندگی را به تفکیک گروه نشان می دهد.

یافته‌های مربوط به فرضیات پژوهش

کار آمار استنباطی این است که آیا الگوهای توصیف شده در نمونه کاربردی در مورد جامعه‌ای که نمونه از آن انتخاب شده و همچنین الگوها و فرایندهای کشف شده در نمونه جمعیت همه کاربرد دارند یا خیر. همچنین آمار استنباطی ما را قادر به استنباط ویژگی‌های جامعه از روی ویژگی‌های نمونه می‌کند (دواس، ۱۳۹۴). در این بخش از فصل چهارم که به تحلیل استنباطی داده‌ها اختصاص داده شده است، به بررسی رابطه بین متغیرها می‌پردازیم. در این قسمت با استفاده از آزمون‌های آماری مناسب، به سنجش متغیرهای زمینه‌ای و فرضیات تحقیق خواهیم پرداخت. در به کارگیری روش‌های آماری پارامتریک، ابتدا باید مفروضات آزمون مورد تأیید قرار بگیرد تا بتوان از آزمون مورد نظر استفاده کرد؛ بنابراین ابتدا مفروضات روش تحلیل واریانس مورد بررسی قرار گرفت. فرضیه اصلی: معنا در زندگی و احساس تنهایی میان نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی متفاوت است. برای بررسی فرضیه اول پژوهش از تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA)، استفاده شد. قبل از بررسی تحلیل واریانس (MANOVA)، آنچه که باید در نظر گرفته شود، مباحث مربوط به رعایت کردن و بررسی کردن مفروضه‌های آماری است.

نرمال بودن توزیع داده‌ها

از جمله پیش فرض هایی که در تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA) منظور می‌گردد، فرض نرمال بودن توزیع متغیرهای وابسته است. جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها از شاخص‌های چولگی و کشیدگی استفاده شد. در جدول زیر چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش گزارش شده‌اند.

جدول (۲-۴): چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش

متغیر	چولگی	کشیدگی
وجود معنا	-۰/۱۵	-۰/۹۲
جستجوی معنا	-۰/۰۲	-۱/۱۰
احساس تنهایی	۰/۳۳	-۰/۵۶

با توجه به جدول (۲-۴)؛ چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش بین منفی ۲ و مثبت ۲ قرار دارد و می‌توان گفت که توزیع تمامی متغیرها نرمال می‌باشد.

همگنی واریانس‌ها

از پیش فرض‌های دیگر تحلیل واریانس همگنی واریانس‌ها است. این فرض به این معنا است که دو نمونه از جامعه‌هایی با واریانس‌های مساوی انتخاب شده‌اند. به عبارت دیگر زمانی می‌توان آزمون پارامتریک را به کار برد که دلیلی برای این اعتقاد وجود داشته باشد که واریانس‌های جامعه از حالت تساوی اختلاف زیادی نداشته باشند. برای بررسی همگنی واریانس‌ها از آزمون برابری خطای واریانس لوین استفاده شد. در این آزمون اگر سطح معنی‌داری بیش از ۰/۰۵ باشد، به این معنا است که داده‌ها فرض تساوی خطای واریانس‌ها را زیر سؤال نبرده‌اند. نتایج بررسی این فرض در جدول زیر آمده است.

جدول (۳-۴): نتایج آزمون لوین برای بررسی همگنی خطای واریانس

متغیرها	F	درجه آزادی اول	درجه آزادی دوم	سطح معنی داری
وجود معنا	۰/۲۲	۱	۱۹۸	۰/۶۳
جستجوی معنا	۳/۳۴	۱	۱۹۸	۰/۰۶
احساس تنهایی	۳/۴۷	۱	۱۹۸	۰/۰۶

جدول (۳-۴)؛ گویای آن است که واریانس متغیرهای پژوهش در هر دو گروه با هم برابر بوده و با یکدیگر تفاوت معناداری ندارند، که این یافته، پایایی نتایج بعدی را نشان می دهد.

جدول (۴-۴): نتایج آزمون معناداری تحلیل واریانس چندمتغیره بر روی متغیرهای مورد مطالعه در دو گروه

نام آزمون	مقدار	F	فرضیه df	خطای df	P
اثر پیلاپی	۰/۰۵	۵/۸۷	۲	۱۹۶	۰/۰۱۰
لامبدا ویلکز	۰/۹۴	۵/۸۷	۲	۱۹۶	۰/۰۱۰
اثر هتلینگ	۰/۰۵	۵/۸۷	۲	۱۹۶	۰/۰۱۰
بزرگترین ریشه روی	۰/۰۵	۵/۸۷	۲	۱۹۶	۰/۰۱۰

جدول (۴-۴)؛ نشان داد سطوح معناداری تمام آزمون‌ها قابلیت استفاده از تحلیل واریانس چند متغیره را مجاز می شمارد. این نتایج نشان می دهد که در دو گروه مورد مطالعه حداقل از نظر یکی از متغیرهای وابسته تفاوت معناداری وجود دارد (۰/۰۱۰ < P، F=۵/۷۳، =۰/۹۴ لامبدای ویلکز).

جدول (۵-۴): نتایج آزمون تحلیل واریانس چندمتغیری برای مقایسه‌ی میانگین نمرات دو گروه اعتیاد به اینترنت و عادی

منبع تغییرات	متغیر وابسته	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معناداری
جستجوی معنا		۱۸۰/۵۰	۱	۱۸۰/۵۰	۶/۷۱	۰/۰۱۰
وجود معنا		۱۹۰/۱۲	۱	۱۹۰/۱۲	۷/۳۷	۰/۰۰۷
احساس تنهایی		۹۹۴/۵۸	۱	۹۹۴/۵۸	۶/۵۲	۰/۰۱۱

مطابق جدول (۵-۴)؛ نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری نشان می دهد تفاوت آماری معنی داری بین میانگین نمرات دو گروه اعتیاد به اینترنت و افراد عادی در متغیرهای جستجوی معنا (F=۶/۷۱؛ P < ۰/۰۱۰)، وجود معنا (F=۷/۳۷؛ P < ۰/۰۰۷) و احساس تنهایی (F=۶/۵۲؛ P < ۰/۰۱۱) وجود دارد. و بر اساس جدول میانگین‌ها می توان نتیجه گرفت که میانگین نمرات جستجوی معنا و وجود معنا در زندگی در گروه اعتیاد به اینترنت کمتر از میانگین نمرات افراد عادی است. همچنین میانگین نمرات احساس تنهایی در گروه اعتیاد به اینترنت بیش تر از میانگین نمرات افراد عادی است.

نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر مقایسه معنا در زندگی و احساس تنهایی در بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی متوسطه اول شهرستان تربت حیدریه بود. نوع پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ روش از نوع توصیفی-مقایسه ای می باشد که روی دو گروه از بین نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی متوسطه اول شهرستان تربت حیدریه

انجام شد. جامعه آماری این پژوهش دانش آموزان متوسطه‌ی اول شهرستان تربت حیدریه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود. با توجه به حجم جامعه آماری (۷۱۰۶)، ۲ مدرسه به صورت در دسترس از میان ۳۸ مدرسه دخترانه و پسرانه متوسطه اول شهرستان تربت حیدریه انتخاب شد و سپس ۳۳۰ نفر از این دو مدرسه به صورت داوطلبانه انتخاب کردیم و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت را به ۳۳۰ نفر از دانش‌آموزان دادیم، سپس ۱۰۰ نفر از دانش‌آموزانی که نمره پرسشنامه اعتیاد به اینترنت آن‌ها بالاتر از ۷۰ بود (دارای اعتیاد به اینترنت) انتخاب کرده و به آن‌ها جهت تکمیل تحقیق پرسشنامه‌های احساس تنهایی و معنا در زندگی را ارائه کردیم و سپس ۱۰۰ نفر از دانش‌آموزانی که نمرات آزمون اعتیاد به اینترنت آن‌ها عدد کمتر از ۴۰ (افراد عادی) بود دو پرسشنامه احساس تنهایی و معنا در زندگی را تکمیل نمودند و اطلاعات حاصل از این پرسشنامه‌ها با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل شد. نتایج یافته‌های توصیفی نشان داد که میانگین نمرات معنا در زندگی در گروه اعتیاد به اینترنت کمتر از گروه افراد عادی است. همچنین میانگین نمرات احساس تنهایی در گروه اعتیاد به اینترنت بیشتر از گروه افراد عادی است.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه کلی پژوهش: معنا در زندگی و احساس تنهایی میان نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی متفاوت است. نتایج آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره نشان داد که میان میانگین نمرات معنا در زندگی و احساس تنهایی نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی تفاوت معناداری وجود دارد. به شکلی که نمرات معنا در زندگی در گروه افراد دارای اعتیاد به اینترنت پایین‌تر از افراد عادی است و نمرات احساس تنهایی در افراد دارای اعتیاد به اینترنت بالاتر از افراد عادی می‌باشد. **فرضیه فرعی اول:** بین نوجوانان عادی و نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت در مفهوم وجود معنا و جستجوی معنا تفاوت معناداری وجود دارد.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که بین وجود معنا و جستجوی معنا در زندگی نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی تفاوت وجود دارد نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت در مقایسه با نوجوانان عادی به طور معنی‌داری نمرات کمتری در وجود معنا و جستجوی معنا کسب کردند.

این نتیجه با یافته‌های پژوهش‌های آبرز (۱۳۹۵)، قیومی بیدهدندی و باقریان (۱۳۹۲) و بشکار و همکاران (۱۳۹۶) همسو است. برای مثال پژوهش آبرز (۱۳۹۵) نشان داد که بین معنای زندگی با اعتیاد به اینترنت دانشجویان پرستاری دانشکده علوم پزشکی ابرانشهر رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

در تبیین این نتیجه می‌توان گفت که رابطه بین اعتیاد به اینترنت و بی معنا بودن زندگی می‌تواند به احساس خلاء وجودی و نیاز به جایگزین کردن یک هویت ساختگی در این خلاء و پوچی مرتبط باشد. در واقع همان طور که فرانکل (۱۹۶۹) بیان کرده است، در عصر ماشینی شدن و مدرن شدن، احساس پوچی و خلاء وجودی شایع‌ترین اختلال در میان مردم است. این امر بدین دلیل است که با کم‌رنگ شدن نقش ارزش‌ها و تغییر هنجارها نیروی هدایت‌کننده‌ی آشکاری برای انسان وجود ندارد و او با مسئولیت یافتن معنا در زندگی تنها می‌ماند. افرادی که به دنبال یافتن معنا در زندگی شان نیستند و یا معنا در زندگی نمی‌یابند، این احساس بی معنایی در زندگی و پوچی ناشی از آن را با ابزاری همانند اعتیاد به مواد، اینترنت و غیره به طور موقت از بین می‌برند و از این طریق فرد معتاد موقتا احساس می‌کند زندگی بانشاط و بامعنایی دارد (قیومی بیدهدندی و باقریان، ۱۳۹۲).

فرضیه فرعی دوم: بین نوجوانان عادی و نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت در مفهوم احساس تنهایی تفاوت معناداری وجود دارد.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که بین احساس تنهایی نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت و نوجوانان عادی تفاوت وجود دارد نوجوانان دارای اعتیاد به اینترنت در مقایسه با نوجوانان عادی به طور معنی‌داری نمرات بیشتری در احساس تنهایی کسب کردند.

این نتیجه با یافته‌های پژوهش‌های محسنی لیش (۱۳۹۹)، رضایی کلانتری و افتخاری کنزرکی (۱۳۹۸)، محمدی (۱۳۹۷)، رجب‌زاده و همکاران (۱۳۹۵)، رفعت و همکاران (۱۳۹۲)، زربخش بحری و همکاران (۱۳۹۱)، وانگ و همکاران (۲۰۲۰)، ژانگ و همکاران (۲۰۱۸)، کاستا و همکاران (۲۰۱۴)، کاتن و همکاران (۲۰۱۳)، هامپتون (۲۰۰۹) و بن آرتزی و هامبرگر (۲۰۰۰) همسو است.

برای مثال نتایج پژوهش محسنی لیش (۱۳۹۹) نشان داد که بین رضایت از زندگی با اعتیاد به اینترنت و همچنین احساس تنهایی ارتباط منفی وجود داشت همچنین بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت ارتباط مثبت وجود داشت.

به منظور تبیین نتیجه حاصل از این پژوهش می‌توان از مدل نظری ریوس^۲ (۲۰۰۱) کمک گرفت. بر اساس این مدل، تنهایی ناشی از انزوای اجتماعی یا فقدان حمایت اجتماعی، آمادگی فرد را برای ابتلا به اعتیاد به اینترنت ایجاد می‌کند، یعنی افراد فقط برای کاهش تنهایی خود به اینترنت رو می‌آورند. به عبارت دیگر اینترنت ممکن است جایگزینی را برای زندگی بدون نشاط افراد تنها فراهم کند تا بروند و زندگی دیگری برای خود بسازند. همین‌طور ممکن است که تنهایی در نتیجه اعتیاد به اینترنت روی دهد، یعنی کسانی که به اینترنت معتاد می‌شوند پیامدهای منفی حاصل از آن مانند تنهایی را تجربه کنند. همچنین ممکن است چرخه‌ای معیوب و رابطه‌ای دو سویه در کار باشد، یعنی افراد تنها، برای کاهش تنهایی خود به اینترنت روی بیاورند و در نتیجه به تنهایی آنها افزوده شود (رجب‌زاده و همکاران، ۱۳۹۵).

از آنجایی که انسان موجودی اجتماعی است و بدون این خصیصه زندگی قابل تصور نیست، طبیعی است اگر به هر دلیلی در دنیای واقعی نتواند با دیگران رابطه برقرار کند بهترین راه حضور در اجتماع به صورت مجازی و با استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌باشد. افرادی که احساس تنهایی می‌کنند از طریق فضاهای مجازی خود را درگیر رفتارهای اجتماعی می‌کنند و از آن به عنوان ابزاری برای عیب‌پوشی استفاده می‌کنند. فضای مجازی به عنوان راه حلی برای گسترش روابط اجتماعی افراد تنها می‌باشد و نیاز افراد تنها به پیوند جویی با دیگران را برطرف می‌کند و این نیاز به پیوند جویی منجر به اعتیاد به اینترنت و فضاهای مجازی می‌شود (رضایی‌نیا و سوخته‌زاده، ۱۳۹۴).

محدودیت‌ها

معمولاً هر تحقیقی با توجه به امکانات و شرایطی که در آن اجرا شده محدودیت‌هایی دارد که می‌تواند تعمیم‌پذیری آن تحقیق را به کل جامعه کاهش دهد. این مطالعه محدودیت‌هایی دارد که می‌تواند تا حدودی باعث کاهش تعمیم‌پذیری نتایج آن شود. از محدودیت‌های مطالعه حاضر عبارتند از:

۱. این پژوهش تنها در میان دانش‌آموزان شهر تربت حیدریه انجام گرفت، بنابراین در تعمیم نتایج آن به دیگر نمونه‌های مشابه و غیر مشابه، باید احتیاط کرد.
۲. در این پژوهش برای سنجش متغیرهای وابسته تنها از پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه با آن که در زمان کوتاهی بیشترین داده‌ها را به دست می‌دهد اما امکان دارد که پاسخ شرکت‌کنندگان با بعضی سوگیری‌ها همراه شود.

پیشنهادات

پیشنهادات پژوهشی

۱. انجام پژوهش‌های مشابه میان جوانان دانشگاهی، سایر مدارس و مناطق ایران.
۲. استفاده از سایر ابزار جمع‌آوری اطلاعات.

پیشنهادات کاربردی

۱. با توجه به یافته‌های مطالعه حاضر، پیشنهاد می‌شود که در برنامه‌ریزی با افراد مبتلا به اعتیاد اینترنتی عامل‌های

- احساس تنهایی و معنای زندگی لحاظ شود.
۲. سرگرم کردن دانش آموزان با ورزش و فوق برنامه‌هایی نظیر تئاتر و موسیقی و مواردی از این قبیل تا تفکر آنان از شبکه‌های مجازی و اینترنت منحرف شود.
۳. همچنین بنا بر یافته‌های این پژوهش پیشنهاد می‌شود ضمن فراهم کردن شرایط و امکانات مشاوره‌ی مؤثر و مناسب برای دانش‌آموزان، دلایل ایجاد احساس تنهایی در آنان شناسایی شود و با ارائه راهکارهای مناسب در جهت کاهش آن، از بروز عوارضی مثل اعتیاد به اینترنت جلوگیری شود.

منابع:

۱. احمدی، س.، و باقریان، ف.، و حیدری، م.، و کشفی، ع. (۱۳۹۶). سالمندی و معنای زندگی: بررسی میدانی منابع و ابعاد معنا در زنان و مردان سالمند. *دست‌آورد‌های روانشناختی (علوم تربیتی و روان‌شناسی)*، ۲۴(۱)، ۱-۲۲.
۲. استاد، الهام. (۱۳۸۸). *بررسی اثربخشی گروه درمانی شناختی بر بهزیستی ذهنی دانشجویان*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، انستیتو روانپزشکی تهران.
۳. امیدوار، احمد و صارمی، علی‌اکبر. (۱۳۸۱). «اعتیاد به اینترنت». مشهد: تمرین.
۴. انجم شعاع، فاطمه. (۱۳۹۶). *بررسی رابطه پایبندی مذهبی و رضایت زناشویی با نقش واسطه‌ای اعتیاد به اینترنت*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شهید باهنر کرمان.
۵. آب زر، زبیده. (۱۳۹۵). *رابطه معنای زندگی و سلامت روان با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان پرستاری*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد انار.
۶. آزاد فارسانی، یاسر، پارسائی، سلمان، دارابی، الهام و الوندی، زهرا (۱۳۹۲). ویژگی‌های روان‌سنجی (روایی و پایایی) مقیاس تنهایی کودک میان دانش‌آموزان دوره راهنمایی، *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۶(۲): ۶۸-۹۰.
۷. بحری، نرجس. صادق مقدم، لیلا. خدادوست، لیلی. محمدزاده، جلال. بنفشه، الهه (۱۳۹۰). وضعیت اعتیاد به اینترنت و ارتباط آن با سلامت عمومی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد، *مراقبت‌های نوین، فصلنامه علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند*. ۸: ۱۶۳-۱۷۸.
۸. بشکار، مسلم؛ سعیدی، آیلین؛ آبروش، مهدی و بارک زهی، محمدسعید. (۱۳۹۶). *رابطه معنای زندگی با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان پرستاری دانشکده علوم پزشکی شهرستان ایرانشهر*. *دومین کنگره ملی روان‌شناسی و آسیب‌های روانی-اجتماعی، چابهار*، <https://civilica.com/doc/745329>
۹. بشیر، حسن و افراسیابی، محمدصادق (۱۳۹۲). شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و سبک زندگی جوانان مطالعه موردی بزرگترین جامعه مجازی ایرانیان، *فصل‌نامه تحقیقات فرهنگی*، ۵(۲۵): ۸۹-۱۰۰.
۱۰. پاتو، مژگان، حقیقت، فرشته و حسن آبادی، حمیدرضا (۱۳۹۱). *بررسی نقش کیفیت ارتباط زوجین در پیش‌بینی احساس تنهایی، فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی*، ۳(۴): ۳۵-۵۰.
۱۱. پاکیزه، محمود (۱۳۹۳). *معنای زندگی؛ نگاهی به نظریه‌های اندیشمندان غربی و بازخوانی اندیشه‌ی والای امیرمؤمنان علی (ع)*، فصلنامه علمی پژوهشی آئین حکمت، ۶(۱۹)، ۳۴-۶۴.
۱۲. پرسشنامه اعتیاد به اینترنت GPIUS در کاربران دانشجوی دانشگاه‌های شهر اصفهان سال. (۱۳۸۸). *مجله دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۱۱، ۳۸-۵۰.
۱۳. تمنایی فر دکتر محمدرضا، صدیقی ارفعی دکتر فریبرز، گندمی زینب. (۱۳۹۲). *رابطه میزان استفاده از اینترنت با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی کاشان*. *مجله بیماری‌های التهابی*. ۱۷(۲): ۸۲-۷۷.
۱۴. خواجوی، گلی، حیدری، صدیقه و خواجوی، احسان (۱۳۹۵). *رابطه بلوغ عاطفی و گرایش به اینترنت در بین دختران ۱۵ تا ۱۸ سال شهرستان ایزه، اولین کنفرانس بین‌المللی نوآوری و تحقیق در علوم تربیتی، مدیریت و*

- روانشناسی، تهران.
۱۵. داوودی، مرضیه (۱۳۹۴). عوامل موثر اعتیاد به اینترنت، *مجله تابناک*.
۱۶. دیویدال، روزنهان و مارتین ای پی، سلیگمن (۱۳۹۱). *روانشناسی نابهنجاری آسیب شناسی روانی*، جلد اول، ترجمه: یحیی سید محمدی، نشر ساوالان.
۱۷. رجب زاده، زینب؛ نجار اصل، نسرین؛ شهباز مقدم، غلامرضا و پورا کبران، الهه. (۱۳۹۵). رابطه بین اعتیاد به اینترنت با احساس تنهایی و سلامت عمومی در دانشجویان دختر. *مجله اصول بهداشت روانی*، ۳ (۴)، ۵۴۶-۵۴۲.
۱۸. رحیم زاده، سوسن (۱۳۹۰). احساس تنهایی و خوداثر بخشی اجتماعی در نوجوانان، *روانشناسی تحولی*، ۶ (۲۲): ۸۵-۱۰۰.
۱۹. رحیمزاده، سوسن، پوراعتماد، حمیدرضا، عسگری، علی، حجت، محمدرضا. (۱۳۹۰). مبانی مفهومی احساس تنهایی: یک مطالعه کیفی. *روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی*، ۸، ۱۲۳-۱۴۱.
۲۰. رضایی کلانتری، مرضیه و افتخاری کنزکی، فروزان. (۱۳۹۸). رابطه بین احساس تنهایی و سلامت روان با اعتیاد به اینترنت دانش آموزان پسر مقطع اول متوسطه شهر ساری ۱۳۹۶-۱۳۹۷. *مجله فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۹ (۴)، ۲۳-۵.
۲۱. رضایی نیا، زهرا و سوخته زاده، معصومه. (۱۳۹۴). رابطه احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه پیام نور واحد اهواز. *پیشرفت های نوین در علوم رفتاری*، ۱ (۱)، ۴۵-۵۱.
۲۲. رفعت، علی؛ نوروزی، ناهید؛ خادمی، ومحدجواد و راشدی، وحید. (۱۳۹۲). رابطه اعتیاد به اینترنت و احساس تنهایی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی همدان. *مجله علمی پژوهان*، ۱۱ (۴)، ۵۱-۵۵.
۲۳. رهبری، پروانه و کرد، بهمن (۱۳۹۶). پیش بینی بهزیستی ذهنی براساس معنای زندگی و ذهن آگاهی در بین بیماران قلبی عروقی. *نشریه روان پرستاری*، ۵ (۶)، ۱۶-۲۲.
۲۴. زربخش بحری، محمدرضا؛ راشدی، وحید و خادمی، محمدجواد. (۱۳۹۱). احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان. *مجله ارتقای سلامت*، ۲ (۱)، ۳۲-۳۸.
۲۵. شیخ‌السلامی، فریبا، ماسوله، شادی، خدادادی، ناهید و یزدانی، محمود (۱۳۹۰). احساس تنهایی و سلامت عمومی سالمندان، *مجله پرستاری و مامایی جامع‌نگر*، ۲۱ (۶۶)، ۲۸-۳۴.
۲۶. شیرلو، سمانه (۱۳۹۶). پیش بینی رفتار خودآسیبی براساس تصویر بدنی، اعتیاد به اینترنت و تنظیم شناختی هیجان. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه الزهرا تهران.
۲۷. صالحی، لیلی، سیف، دیبا. (۱۳۹۱). الگوی پیش‌بینی احساس تنهایی بر مبنای تعامل معلم با دانش‌آموز و ابعاد ادراک شایستگی در میان نوجوانان با و بدون نقص بینایی. *روانشناسی افراد استثنایی*، ۲ (۵)، ۴۳-۶۴.
۲۸. عالمی پور، علی (۱۳۹۶). *اثر بخشی آموزش مهارت های زندگی بر اعتیاد به اینترنت و سبک تفکر در دانش آموزان پسر مقطع متوسطه دوم شهرستان بستک*. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس.
۲۹. علوی، سید سلمان؛ جنتی فرد، فرشته؛ مرآئی، محمدرضا و رضاپور، حسین. (۱۳۸۸). *بررسی ویژگیهای روانسنجی*.
۳۰. غمامی، علیرضا (۱۳۸۴)، «خطر سایبر برای کودکان»، *ماهنامه اصلاح و تربیت سازمان زندانها و اقدامات تأمین و تربیتی کشور*، ش ۳۷.
۳۱. فلاحی، زهرا (۱۳۹۸). *بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی و فرسودگی تحصیلی با اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان متوسطه دوم*. پایان نامه کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی شرق گلستان.
۳۲. قابضی، فاطمه؛ پاکدامن، شهلا؛ فتح آبادی، جلیل؛ حسن زاده توکلی، محمدرضا. (۱۳۹۴). احساس تنهایی معنوی - مذهبی : ساخت و اعتبار یابی مقیاس برای سنجش ابعاد مثبت و منفی احساس تنهایی. *مجله روان شناسی و دین*، شماره ۲۹، صص ۶۳-۸۴.

۳۳. قاسم‌زاده، لیلی؛ شهرآرای، مهرناز؛ مرادی، علیرضا (۱۳۸۶): «بررسی میزان شیوع اعتیاد به اینترنت و رابطه آن با تنهایی و عزت نفس در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر تهران». *فصلنامه تعلیم و تربیت*، س ۲۳، ش ۱، صص ۶۸-۴۱.
۳۴. قربانی، حمیده (۱۳۸۷). اثر بخشی آموزش مهارت‌های گفتگوی موثر بر احساس تنهایی زنان قربانی خشونت خانگی، چهارمین همایش ملی مشاوره.
۳۵. قیومی بیدهندی، زهرا و باقریان، فاطمه. (۱۳۹۲). رابطه اعتیاد به اینترنت با احساس معنادار بودن زندگی و ابعاد شخصیتی درون‌گرا و برون‌گرا. *دومین کنگره روانشناسی اجتماعی ایران*، ۲، ۷۷۶-۷۸۱.
۳۶. کاظم زاده، محمد (۱۳۹۱). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس احساس تنهایی و رابطه آن با کمرویی دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهردرده شهرستان ایلام، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران.
۳۷. کلانتر، آتوسا و کانی‌سانانی، ناهید. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین نگرش نوجوانان نسبت به پدر و احساس تنهایی، *فصلنامه فرهنگ و مشاوره*، ۶ (۲۳): ۱۰۸-۹۶.
۳۸. کمالجو، علی؛ نریمانی، محمد؛ عطادخت، اکبر؛ ابوالقاسمی، عباس (۱۳۹۵). مدل علی تأثیرات هوش معنوی و اخلاقی بر روابط فرازناشویی با واسطه‌های شبکه‌های مجازی و رضایت زناشویی. *پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، ۱ (۴): ۶۹-۸۰.
۳۹. محسنی لیش، افسانه. (۱۳۹۹). *رابطه احساس تنهایی و رضایتمندی از زندگی با گرایش به اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم شهرستان سیاهکل*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی کوشیار.
۴۰. محسنی، منوچهر؛ جامعه‌شناسی اطلاعاتی، تهران: دیدار، ۱۳۸۰.
۴۱. محمد خانی، شهرام و عظیمی، علی (۱۳۹۵). *علائم و علل و پیامدهای اعتیاد به اینترنت*، تهران: روانشناسی گاج.
۴۲. محمدی، احمد (۱۳۹۵). معناداری و بی‌معنایی زندگی. *فصلنامه علمی پژوهشی حکمت اسلامی*، ۳ (۳)، ۱۷۶-۱۵۸.
۴۳. محمدی، حبیب (۱۳۹۷). *بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت با خودکارآمدی و هوش هیجانی دانش‌آموزان دختر مقطع دبیرستان شهرستان بندرعباس*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه بندرعباس.
۴۴. محمدی، رضا. (۱۳۹۷). *رابطه بین احساس تنهایی و هراس اجتماعی در پیش‌بینی گرایش به اعتیاد به اینترنت در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور، واحد کبودرآهنگ.
۴۵. ملیکان، مصطفی (۱۳۸۲). *معنای زندگی در نظرخواهی از دانشوران*، نقد و نظر، ۸ (۲)، ۱۲-۳.
۴۶. نجفی پور، عاطفه (۱۳۹۵). فرسودگی تحصیلی را جدی بگیریم، *مجله رشد معلم*، دوره ۳۵.
۴۷. نجفی، محمود؛ دهشیری، غلامرضا؛ شیخی، منصوره و دبیری، سولماز. (۱۳۹۰). نقش حرمت خو و مولفه‌های تنهایی در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی. *روانشناسی تربیتی*، ۷ (۲۲): ۱۵۵-۱۷۱.
۴۸. نعمتی، مهدی (۱۳۹۴). بررسی معنای زندگی در معنویت مدرن. *فصلنامه علمی تخصصی فرهنگ پژوهش*، ۲۰ (۲)، ۲۴۴-۲۷۰.
۴۹. ویزشفر، فاطمه (۱۳۸۴). «بررسی میزان اعتیاد به اینترنت در استفاده‌کنندگان از کافی‌نت‌های شهر لار». *فصلنامه اصول بهداشت روانی*، شماره ۷، صفحه ۲۵-۲۶.
۵۰. یالوم، اروین، د. (۱۳۹۹). *روان‌درمانی اگزستانسیال*. ترجمه سپیده حبیب. تهران: نی.
51. Abeyta, A. A., Routledge, C., Juhl, J., & Robinson, M. D. (2015). Finding meaning through emotional understanding: Emotional clarity predicts meaning in life and adjustment to existential threat. *Motivation and Emotion*, 39(6), 973-83.
52. Allen, M. M. (2016). *Internet use and social isolation: exploring the variables. In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Social Work. California State University, San Bernardino.*
53. Asher SR, Paquette JA. Loneliness and peer relations in childhood. *Current Directions in Psychological Science*. 2003; 12(3):75-8. doi: 10.1111/1467-8721.01233

54. Bae, S. M. (2017). Smartphone addiction of adolescents, not a smart choice. *Journal of Korean Medical Science*, 32: 1563-1564.
55. Chou, W. J., Huang, M. F., Chang, Y. P., & et al. (2017). Social skills deficits and their association with Internet addiction and activities in adolescents with attention deficit/ hyperactivity disorder. *Journal of Behavior Addict*, 6(1): 42.
56. Conrad, B. (2015). Internet addiction-Symptoms, signs, treatment, and FAQs, Educational Implication, 3-31, Newyork: *Bassic book*. Craparo, G., Messina, R., Severino, S., Fasciano,
57. Costa, J. M., Troncoso, E. S., Pardo, M., Villar, F., San, L. (2014). Social Isolation and the “Sheltered” Profile in Adolescents with Internet Addiction. *Journal of Child and Adolescent Behavior* 2(3): 1-6
58. Cotton, S. R., Anderson, W. A., Mccullough, B. M. (2013). Impact of Internet Use on Loneliness and Contact with Others Among Older Adults: Cross-Sectional Analysis. *J Med Internet Res* 15(2): 39-45.
59. Cui, X. (2016). *The internet of things, in Ethical Ripples of Creativity and Innovation*. Springer, 61-68.
60. Dalbudak, E., Evren, C., Aldemir, S., Coskun, K. S., Ugurlu, H., and Yildirim, F. G. (2013). Relationship of internet addiction severity with depression, anxiety, and alexithymia, temperament and character in university students. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16: 272-278.
61. DiTomasso E; Brannen, C; & Best, L.A.(2004). Measurement and Validity Characteristics of the Short Version of the Social and Emotional Loneliness Scale for Adults. *Educational and Psychological Measurement*, 64; 99-119.
62. Ghaderi Rammazi M, Askarizadeh G, Ahmadi G, Divsalar K. The Role of Psychiatric Symptoms, Social Support and Meaning in Life in Predicting Internet Addiction Among University Students: *A Causal Model*. PCP. 2018; 6 (2) :101-110.
63. Ghasemei N. [*Relationship between general health with internet addiction*]. *Tabib Shargh* 1998; 1: 57-63. (Persian)
64. Hamberger YA, Ben-Artzi E. (2000). The relationship between extraversion and neuroticism and the different use of the internet. *Computers in Human Behavior*. 2000; 16(4) 441-9.
65. Hampton, K. (2009). *Social Isolation and New Technology*, New York: Princeton Survey Research Associates International.
66. Heinrich, L. M, Gullone, E, (2006). The clinical significance of loneliness: A literature review, *Clinical Horowitz, L & French, R. D, (1979). Interpersonal problems of people who*.
67. Ho, R.C. Zhang, M.W. Tsang, T.Y. Toh, A.H. Pan, F. Lu, Y. Cheng, C. Yip, P.S. Lam, L.T. Lai, C.M. Watanabe, H. & Mak, K.K. (2014). The association between internet addiction and psychiatric co-morbidity: a meta analysis. *BMC Psychiatry*, (14)1, 1-10.
68. Joinson, A.N. (2003). *Understanding the psychology of internet Macmillan: Behavior, irtual worlds, real lives*. New York: Palgrave Macmillan. Pp 207.
69. Jun, W. (2017). An analysis work on correlation of internet addiction and school age group. *J Clust Comput*, 1 (20), 11-22.
70. Kuss, D. J., and Lopez-Fernandez, O. (2016). Internet addiction and problematic internet use: a systematic review of clinical research. *World Journal of Psychiatry*, 6, 143-176.
71. Lim, J., Gwak, A. R., Su, M. P., & et al. (2015). Are adolescents with Internet

- Addiction Prone to aggressive behavior The mediating effect of clinical comorbidities on the predictability of aggression in adolescents with Internet Addiction. *Cyber psychology Behavior Social Network*, 18 (5): 260.
72. Mesrabadi J, Ostovar N, Jafarian S. Discriminative and construct validity of meaning in life questionnaire for Iranian students. *J Behavi Scie* 2013; 7(1):83-90.
 73. Metz, (2007). new developments in the meaning of life. Frankl VE. *Mans Search for Meaning: An Introduction to Logotherapy*. 1st ed. Tehran. *Dorsa publsher*. 2011; p. 85.
 74. Nestler, E. J. (2013). Epigenetic mechanisms of drug addiction. *Current Opinion Neurobiology*, 23(4), 521.
 75. Nikbakht-Nasrabadi A, Parsa-Yekta Z, Seif H, Rasoolzadeh N. Professionalization experiences of newly employed nurses in clinical settings in Iran. *Hayat The Journal of Faculty of Nursing & Midwifery*. 2005;3-4
 76. Qualter, P., Rotenberg, K.J., Barrett, L., Henzi, P., Barlow, A., Stylianou, M.S. (2013). Investigating hypervigilance for social threat of lonely children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 41, 325-338.
 77. Steger, M. F. (2012). Making meaning in life. *Psychological inquiry*, 23(4), 381-.583.
 78. Steger, M. F., & Shin, J. Y. (2010). The relevance of the Meaning in Life Questionnaire to therapeutic practice: A look at the initial evidence. *International Forum for Logotherapy*, 33, 95-104.
 79. Steger, M. F; Frazier, P. & Zacchanini, J. L. (2008). Terrorism in two cultures: Traumatization and existential protective factors following the September 11th attacks and the Madrid train bombings. *Journal of Trauma and Loss*, 13(6), 511-.725 .
 80. Steger, M. F; Kawabata, Y. Shimai, S. & Otake, K. (2008). The meaningful life in Japan and the United States: Levels and correlates of meaning in life. *Journal of Research in Personality*, 42(3), 660-.876.
 81. Steger, M. F; Oishi, S. & Kashdan, T. B. (2009). Meaning in life across the life span: Levels and correlates of meaning in life from emerging adulthood to older adulthood. *The Journal of Positive Psychology*, 4(1), 43-.25 .
 82. Steger, M. F; Oishi, S. & Kesebir, S. (2011). Is a life without meaning satisfying? The moderating role of the search for meaning in satisfaction with life judgments. *The Journal of Positive Psychology*, 6(3), 173-180.
 83. Steger, M. F; Pickering, N; Adams, E; Burnett, J; Shin, J. Y; Dik, B. J. & Stauner, N. (2010). The quest for meaning: Religious affiliation differences in the correlates of religious quest and search for meaning in life. *Psychology of Religion and Spirituality*, 2, 206-226.
 84. Tingting, G. Xiangfei, M.C. Zeying, Q. Han, Z. Jinglei, G. Yixi, K. Yueyang, H. & Songli, M. (2018). Association between parental marital conflict and Internet addiction: A moderatedive of Affect mediation analysis. *Jornal of Affective Disorder*, (240), 27-32.
 85. Wang, P., Wang, J., Yan, Y., Si, Y., Zhan, X., and Tian, Y. (2020). Relationship Between Loneliness and Depression Among Chinese Junior High School Students: The Serial Mediating Roles of Internet Gaming Disorder, Social Network Use, and Generalized Pathological Internet Use. *Front Psychol*, 11 (2), 165-171.
 86. Widyanto L, Murran M. (2004). The psychometric properties of the internet addiction test. *Cyberpsychol Behav*. 7(4):443-50.
 87. Young, K. S. (1999). Internet Addication: Symptoms, Evaluation and Treatment, in L. Vande Creek 7 Jakson (Eds). *Innovations in clinical practice: A source Book*, 17, 19-

- 31.
88. Zhang, SH., Tian, Y., Sui, YI., Zhang, D., Shi, J., Wang, P., Meng, W., & Si, W. (2018). *Relationships Between Social Support, Loneliness, and Internet Addiction in Chinese Postsecondary Students: A Longitudinal Cross-Lagged Analysis*. *Frontiers in Psychology*, 9, 27-32.